

ศึกษาคำมีส่วนร่วมนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2

THE STUDY OF SCHOOL BOARD PARTICIPATION ON ACADEMIC MANAGEMENT
IN WANGSAMMOR NETWORK GROUP 1 UNDER UDONTHANI EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

มะยูลี เงินนาม

บทคัดย่อ

การศึกษาคำครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำมีส่วนร่วมนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 2 ทำการศึกษาคำจากประชากรทั้งหมด ประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 63 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการศึกษาคำดังนี้

จำแนกผลการศึกษาคำตามเพศ: คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพศชายมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อและภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมาคือ มีส่วนร่วมนด้านการพัฒนาหลักสูตรและการให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพศหญิงมีส่วนร่วมด้านารพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้อและการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ มีส่วนร่วมนด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน

จำแนกผลการศึกษาคำตามอายุ: คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุต่ำกว่า30 ปี มีส่วนร่วมนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ มีส่วนร่วมนด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้อและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามลำดับ ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุ30-50 ปี มีส่วนร่วมนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อและภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมาคือ มีส่วนร่วมนด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อ และการให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในตามลำดับ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอายุมากกว่า50 ปี มีส่วนร่วมนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อและภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมาคือ การให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อมตามลำดับ

จำแนกผลการศึกษาคำตามวุฒิการศึกษา: คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อและภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ มีส่วนร่วมนด้านการให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาหลักสูตร ตามลำดับ ส่วนส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี มีส่วนร่วมนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนด้านการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้อการให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อมตามลำดับ

Abstract

The purpose of this study was to investigate the participation impacts of the School Management Board in Wangsammor School Network Group 1, Udonthani Education Service Area Office 2. Populations were 63 school board personnel. The instrument was a check-list questionnaire. Statistics employed were frequency and percentage, and populations were separated by their genders, ages, and education backgrounds.

Finding of the study could be classified as follows:

By gender: The male populations had been involved with academic administration and curriculum development. Nevertheless, they shared the importance of quality assurance and learning atmosphere, respectively. However, the female committees considered their main focus on the curriculum and student's learning ability improvements, and stated the learning

resources and atmosphere as important as one another. On the other hand, internal quality assurance and local skill improvement were less important in their opinions.

By age: The first population group allowed people whose ages were under 30 years old to share their thoughts. It seemed that quality assurance and learning atmosphere captured their best interest, while the curriculum development and local skill improvement came in second. The next population groups were people whose ages were between 30 to 50 years old. Nothing matched the curriculum development, while quality assurance displayed the last score. Lastly, for the people above 50 years of age, they also considered the curriculum development was the most important, while learning process development, local skill improvement, and quality assurance had step in, respectively.

By education background: The standing line for this first group was set for the population whose education backgrounds were lower than a Bachelor degree. Curriculum was their priority. Therefore, it was no doubt that other areas such as local skill improvement, internal quality assurance, or learning environment atmosphere would be considered in less important aspect. For those who earned more than a Bachelor degree, they believed in learning must accompanied by escorts, so that, they valued the learning atmosphere rather than the curriculum development, or internal quality assurance.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดหลักการที่สำคัญและมีแนวทางคิดใหม่ให้หลายประการ เช่น การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การระดมทรัพยากรต่างๆ การมีส่วนร่วม รวมทั้งมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยได้รับสิทธิประโยชน์จากรัฐและการสนับสนุนจากรัฐบุคคลและองค์กรต่างๆ และมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง อกกับสภาพท้องถิ่นและผู้เรียนอยู่หลายหมวด หลายมาตรา เช่น หมวด 1 มาตรา 8 การจัดการศึกษา ให้ยึดหลักว่า สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมวด 2 มาตรา 12 ให้บุคคล สถาบันสังคมสถาบันศาสนา องค์กรเอกชนและ สถานประกอบการมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหมวด 4 มาตรา 27 และมาตรา 28 การพัฒนาหลักสูตรแต่ละระดับให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง และให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครอบครัวชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ จัดกระบวนการเรียนรู้ชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนรวมทั้งหาวิธีแลกเปลี่ยนการพัฒนาระหว่างชุมชนหมวด 7 มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546) หมวด 5 มาตรา 39 และมาตรา 40 การบริหารและจัดการศึกษา กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง ฉะนั้นรูปแบบการบริหารงานจึงสอดคล้องกับการบริหารที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) เนื่องจากการบริหารที่มุ่งเน้นให้การบริหารโรงเรียนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพคุณภาพมาตรฐาน เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังโรงเรียนโดยตรง ซึ่งเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) เป็นหลักสำคัญโดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ธีระ รุญเจริญ. 2546)

ในการจัดการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม เพราะการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นเสมือนผู้แทนท้องถิ่น ย่อมต้องมีบทบาทสำคัญต่อการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยจะเป็นกลไกเชื่อมโยงนโยบายของรัฐให้เข้ากับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่

1. ความเป็นพลเมืองดี
2. เป็นพื้นฐานการศึกษาตลอดชีวิต
3. เป็นพื้นฐานการศึกษาอาชีวศึกษา และเป็นพื้นฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา นั่นคือ นำไปสู่ กง ดี มีความสุขของผู้เรียน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในรูปของคณะบุคคล ประกอบด้วยผู้แทนจากกลุ่มต่างๆ คือ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระภิกษุสงฆ์ผู้แทนองค์กรศาสนา ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ สถานศึกษาละ 9-15 คน ตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งกำหนดราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

มาตรา 8 และ มาตรา 38 เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวเกิดประสิทธิภาพ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นการรองรับการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาโดยตรง สอดคล้องกับการบริหารโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นฐานจะก่อให้เกิดเกิดคุณภาพในอนาคต (ชัชญาอภิบาลกุล; และรัชณี จรุงศิริวัฒน์. 2545; อ้างถึงในสำนักงานประสานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2540)

การที่โรงเรียนจะดำเนินการกิจให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ปี ัจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ คือ โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอย่างดีให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นการจัดการศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้อง อกกับความต้องการของชุมชน การดำเนินงานขององค์กรทุกองค์กรต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจนการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็เช่นเดียวกันต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนและตั้งอยู่บนความเชื่อหรือแนวคิดที่ว่าร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตาม ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในเรื่องของการบริหารจัดการศึกษาโดยเฉพาะ

การบริหารงานวิชาการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งพระจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนได้เสียจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการเข้าใจขอบข่ายภาระหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี ผู้บริหารไม่สามารถดำเนินการบริหารจัดการได้เองคนเดียว จำเป็นต้องอาศัยหลักและกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงในการบริหารงานและเป็นหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะภารกิจหลัก คือ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจะให้มีความมีประสิทธิภาพส่งผลทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ ปี ัจจุบันสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เพื่อเข้ามามีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 (2547) พบว่าตัวแทนจากฝ่ายต่างๆ ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ มีภาระงานมากจึงไม่มีเวลา การเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษาต้องเชิญให้ร่วมเป็นกรรมการ และบางส่วนยังมีความเข้าใจว่ามีหน้าที่เพียงให้คำปรึกษา หรือสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาเท่านั้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2547) กล่าวว่า สภาพการเป็นองค์คณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจากอดีตจนถึงปี ัจจุบัน เป็นการส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาอันเป็นการตอบสนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งจะทำได้สามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการและบทบาทหน้าที่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น การให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในในการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม เพื่อให้ทราบถึงสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งปี ัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการเพื่อใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา และส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในการนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาในอนาคตต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 อาเภอวังสามหมอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) การให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และ 5) การจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาจากประชากรทั้งหมด ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2552 จำนวน 7 แห่ง โดยแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 63 คน ประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 7 ฝ่ายและผู้อำนวยการสถานศึกษาในฐานะกรรมการและเลขานุการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดในการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการ ตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของกลุ่มเครือข่ายวังสาม หมอ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุรธานี เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จำแนกตามเพศ พบว่า

1.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพศชายส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นรองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการการพัฒนาหลักสูตร การให้ ข อเสนอแนะการจัดระบบการ ประกันคุณภาพภายใน และการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม

1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพศหญิง พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ และการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ การพัฒนา แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นและการ ให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน

2. จำแนกตามอายุ พบว่า

2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอายุต่ำกว่า 30 ปี ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการ จัดระบบการประกันคุณภาพภายใน และการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอายุ 30-50 ปี ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนา แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การให้ ข้อเสนอแนะการจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน

2.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอายุมากกว่า 50 ปี ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาหลักสูตร การ พัฒนากระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นรองลงมาคือ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ การจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม

3. จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า

3.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในด้านการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ การให้ข้อเสนอแนะการจัดระบบ การประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาหลักสูตร

3.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมด้านการจัด บรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม รองลงมาคือ การพัฒนาหลักสูตรและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุรธานีเขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาเพศชายส่วนใหญ่มีส่วนร่วมด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดย 3 อันดับแรกคือ ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน การส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกระบวนการ เรียนรู้โดยยึดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนและส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเกิด ครุเจริญ (2544) ที่กล่าวว่า ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก อันดับแรกคือ ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี แสงศรี (2545) ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ บริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ ที่กล่าวว่า

คณะกรรมการมีส่วนร่วมในระดับมากซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ดำเนินการพร้อมกันทั่วประเทศ มีการเผยแพร่ความรู้สาระต่างๆ ผ่านสื่อสารมวลชนหลายแขนงอีกทั้งมีเอกสารต่างๆ ส่งให้โรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาที่แต่งตั้งตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงเป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละสถานศึกษาทั่วประเทศ

2. จากผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาเขตพื้นที่ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะในการเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้เรียนชุมชน และศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรซึ่งอาจเนื่องมาจาก ในช่วงปี พ.ศ. 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และปี พ.ศ. 2544 มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีประกาศหลักเกณฑ์การคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ ทั่วประเทศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องทำให้ชุมชนหรือคณะกรรมการสถานศึกษาเกิดความตื่นตัว ด้านการศึกษาที่สูงมากในสังคม จึงน่าจะมีส่วนผลักดันให้มีผู้คนสนใจเรื่อง การศึกษาโดยเฉพาะบุคคลที่ได้รับการประกาศแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษามีความสนใจเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้คณะกรรมการศึกษามีบทบาทมากขึ้นมีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนมากขึ้นกว่าเดิมในอดีตตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จนกระทั่งในปี ปัจจุบันการปฏิรูปการศึกษายังคงมีอย่างต่อเนื่อง

3. จากผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามาให้คำปรึกษา แนะนำ และระยะเวลาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีจำกัด อาจเนื่องมาจากในช่วงระยะเวลา ปี พ.ศ. 2544 มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทาง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และมีการกำหนดกรอบบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนจึงน่าจะมีผลทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นเรศ หิ้นนุกูล (2544) ที่กล่าวว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่มีเวลา ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และงานวิจัยของบุญเกิด ครเจริญ (2544) ในการศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ที่กล่าวว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาคือ กรรมการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และกรรมการไม่มีเวลาให้สถานศึกษาและมีความรู้ในด้านการจัดการศึกษาไม่เพียงพอและกรรมการไม่ค่อยได้แสดงความคิดเห็นมักเห็นตามที่โรงเรียนชี้แนะ

4. จากผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอายุต่ำกว่า 30 ปี ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดย 3 อันดับแรกคือ การเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน รองลงมาคือ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษา และการสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในการเตรียมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลของการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้โรงเรียนทุกโรงจะต้องได้รับการประเมินภายนอกในปี พ.ศ. 2549 จากกระแสอันนี้ จึงส่งผลให้โรงเรียนทุกโรงต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของตนเองให้มีความพร้อมตามมาตรฐานที่กำหนด แล้วรายงานผลการประเมินภายในของตนเองต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) จากแนวทางดังกล่าว จึงมีส่วนกระตุ้นให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนที่ตนเองเป็นกรรมการอยู่

5. จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนใหญ่คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมโดย 3 อันดับแรกคือ การกำหนดเป้าหมายจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและกำหนดมาตรฐานการศึกษา รองลงมาคือ การกำหนดระยะเวลาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการกำหนดงบประมาณในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ส่วนนี้เป็นบทบาทโดยตรงและเป็นภารกิจของคณะกรรมการสถานศึกษา

6. จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีส่วนร่วม โดย 3 อันดับแรกคือ การร่วมเป็นคณะทำงานในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและส่งเสริมสนับสนุน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาโดยทั่วไปมีบทบาทในเรื่องการให้การสนับสนุนสถานศึกษาโดยหน้าที่อยู่แล้วเช่นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้การสนับสนุนทรัพยากรส่งผลให้คณะกรรมการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

7. จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมการจัดทำรายงานประจำปีในการประเมินตนเองของสถานศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้อยู่แล้ว โดยเฉพาะการให้ปรึกษาแนะนำ การเขียนรายงานเสนอต่อชุมชน ตลอดจนรับรองผลการประเมินภายในของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสัมพันธ์ปลา (2541) ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน

ในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น ที่กล่าวว่า การกำหนดนโยบายของโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวเรวรณ์ เกื่อนนาดี (2544) ในการศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ที่กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความร่วมมืออยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป

8. จากผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอายุ 30-50 ปี ส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นโดย 3 อันดับแรก คือ มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนมากเป็นคนในท้องถิ่น และมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในท้องถิ่นเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ตลอดจนมีความพร้อมในการที่จะให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อนักเรียนในท้องถิ่นของตนเองซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ บุญเกิด ครเจริญ (2544) ที่กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างที่ วัตถุประสงค์คุณภาพและได้มาตรฐาน

9. จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่ คณะกรรมการมีส่วนร่วมโดย 3 อันดับแรกคือ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน รับทราบการให้คำแนะนำปรึกษาในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ และประชาสัมพันธ์เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ให้สถานศึกษาอื่นทราบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนมากเป็นคนในท้องถิ่น และมีภาวะผู้นำในท้องถิ่นตามธรรมชาติอยู่แล้วจึงมีความรู้ในเรื่องแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถอธิบายบอกเล่าหรือให้คำแนะนำต่างๆ แก่สถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

10. จากผลการศึกษา พบว่า การส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้ อันดับแรก คือ การให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนและส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งที่เป็นเช่นนี้มาจากคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคนในท้องถิ่นมีความรู้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ที่ใดใครเป็นผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใครชำนาญการด้านใดบ้างจึงทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในส่วนนี้ได้เป็นอย่างดี

11. จากผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอายุมากกว่า 50 ปี ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมด้านด้านการพัฒนาหลักสูตรโดยเฉพาะในการเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้เรียนชุมชนและศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตรซึ่งอาจเนื่องมาจาก ในช่วงปี พ.ศ. 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและปี พ.ศ. 2544 มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีประกาศหลักเกณฑ์การคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ ทั่วประเทศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องทำให้ชุมชนหรือคณะกรรมการสถานศึกษาเกิดความตื่นตัวด้านการศึกษาที่สูงมากในสังคม จึงน่าจะมีส่วนผลักดันให้มีผู้สนใจ เรื่อง การศึกษาโดยเฉพาะบุคคลที่ได้รับการประกาศแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษามีความสนใจเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้คณะกรรมการศึกษามีบทบาทมากขึ้นมีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนมากขึ้นกว่าเดิมในอดีตตามแนวทางกฎปฏิรูปการศึกษา จนกระทั่งในปี ปัจจุบันการปฏิรูปการศึกษายังคงมีอย่างต่อเนื่อง

12. จากผลการศึกษา พบว่า ปี ๖๖ การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามาให้คำปรึกษา แนะนำ และระยะเวลาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีจำกัดอาจเนื่องมาจากในช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2544 มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทาง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และมีการกำหนดกรอบบทบาทหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน จึงน่าจะมีผลทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนเรศ หินนุกูล (2544) ที่กล่าวว่า ปี ๖๖ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ไม่มีเวลา ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และงานวิจัยของ บุญเกิด ครเจริญ (2544) ในการศึกษา เรื่อง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่นที่กล่าวว่า ปัญหาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา คือ กรรมการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และกรรมการไม่มีเวลาให้สถานศึกษาและมีความรู้ในด้านการจัดการศึกษาไม่ดีพอและกรรมการไม่ค่อยได้แสดงความคิดเห็นมักเห็นตามที่โรงเรียนชี้แนะ

13. จากผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดย 3 อันดับแรกคือ มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนมากเป็นคนในท้องถิ่น และมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในท้องถิ่นเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ตลอดจนมีความพร้อมในการที่จะให้การสนับสนุน

งบประมาณเพื่อนักเรียนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของบุญเกิด ครุเจริญ (2544) ที่กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างทั่วถึงคุณภาพและได้มาตรฐาน

14. จากผลการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่คณะกรรมการมีส่วนร่วมโดย 3 อันดับแรก คือ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ชุมชน รับทราบการให้คำแนะนำปรึกษาในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้และประชาสัมพันธ์เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ให้สถานศึกษาอื่นทราบทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนมากเป็นคนท้องถิ่นและมีภาวะผู้นำในท้องถิ่นตามธรรมชาติอยู่แล้ว จึงมีความรู้ในเรื่องแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถอธิบายบอกเล่าหรือให้คำแนะนำต่างๆ แก่สถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

15. จากผลการศึกษา พบว่า การส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้ อันดับแรก คือ การให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น การสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนและส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งที่เป็นเช่นนี้มาจากคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นคนในท้องถิ่นมีความรู้ว่ามีภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ที่ใดใครเป็นผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใครชำนาญการด้านใดบ้างจึงทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในส่วนนี้ได้เป็นอย่างดี

16. จากผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่มีส่วนร่วมด้านด้านการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อมโดย 3 อันดับแรกคือ การส่งเสริมบรรยากาศแบบที่ทำงาน หรือการมีส่วนร่วม รองลงมาคือ การส่งเสริมบรรยากาศการไว้วางใจ และยอมรับซึ่งกันและกันและส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเสมอภาคที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าบทบาทส่วนนี้ของคณะกรรมการสถานศึกษาค่อนข้างชัดเจน ไม่มีความซับซ้อน และเป็นบทบาทที่คณะกรรมการสถานศึกษาโดยทั่วไปทุกสถานศึกษาให้การสนับสนุนเป็นพื้นฐานอยู่แล้วในด้านการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

17. จากผลการศึกษา พบว่า การเห็นด้วยกับการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการจัดสภาพบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยและมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โดยทั่วไปกรรมการสถานศึกษาจะมีบุตรหลานที่เล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษานั้น และมีความคาดหวังให้บุตรหลานของตนได้เรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุพันธ์ โสมชัย (2540) ในการศึกษา เรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภูที่กล่าวว่า คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการร่วมมือกำหนดแผนพัฒนาโรงเรียนมีความหวังในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

18. จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีส่วนร่วม โดย 3 อันดับแรกคือ การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน หน่วยงานองค์กรส่วนท้องถิ่น มาสนับสนุนการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ การช่วยด้านแรงงาน และการระดมทุนทรัพยากรในชุมชนมาพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า โดยทั่วไปคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในท้องถิ่นบางคนเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บางคนเป็นปราชญ์ท้องถิ่น บางคนเป็นผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ อีกสถานะภาพหนึ่งจึงมีโอกาสนในการประชาสัมพันธ์ บอกเล่า อธิบาย ตลอดจนจัดหาหรือสนับสนุนด้านงบประมาณ แรงงาน การระดมทุน และระดมทรัพยากรในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความช่วยเหลือ ซึ่งเป็นภาระงานโดยปกติอยู่แล้วเป็นส่วนใหญ่ และเป็นบทบาทภาระหน้าที่ที่คณะกรรมการสถานศึกษาทำได้ดีกว่าบทบาทหน้าที่อื่น และเป็นความสัมพันธ์ที่กรรมการมีต่อโรงเรียนในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำราญหาญประเสริฐ (2544) ในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากคือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุทรธานี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุทรธานี เขต 2 ควรจัดอบรม ประชุม สัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
2. สถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรร่วมเป็นวิทยากร หรือร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาความรู้ทักษะกระบวนการในการนิเทศติดตามการประกันคุณภาพภายใน และมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัย สภาพการณ์มีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ ทั้งระดับเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 2 และให้ครอบคลุมตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงาน วิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารทั่วไป

บรรณานุกรม

- กนกอร ยศไพบุญย์. (2544). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น **วารสารคณะศึกษาศาสตร์** ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำพิสดภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). **ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง** กรุงเทพฯ: คำปายอิมเมจจิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2546). **การพัฒนาการบริหารสถาบันการศึกษา** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชัยญา อภิบาลกุล. (2545). **รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา: กรณีศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศาสตร์. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชัยญา อภิบาลกุล; และรัชณี จรุงศิริวัฒน์ (2545). **การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้** ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชูชาติ พวงสมจิตร์. (2540). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต (2543). **การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธานี คลังชานาญ. (2548). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 2**. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธีระ รุณเจริญ. (2546). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา** กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง
- นริศ หิ้นนุกุล. (2544). **การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2527). **หลักการบริหารการศึกษา** กรุงเทพฯ: อเนกการพิมพ์.
- บุญศรี แสงศรี. (2545). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
- ประยูร อาษานาม. (2541). **การบริหารที่มงาน หลักการและแนวปฏิบัติ พิมพ์ครั้งที่3**. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- ประเสริฐ คาคสนิท. (2542). **บทบาทที่คาดหวังกับการปฏิบัติงานจริงของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปรียาพร วงศ์อรุณโรจน์. (2535). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภูวดล หมั่นสีพรหม. (2546). **การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัด นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ยุทธศิลป์ พานนนท์. (2546). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- รุจิร ภูสาระ; และจันทราณี สงวนนาม. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บุคพอยท์.
- วเรวรรณ เกื้อนนาคี. (2544). การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2542). การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ
- วีระ บำรุงรักษา. (2541). เทคนิคการบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วัชรสกุล ณ มรรคา. (2541). การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สวัสดิ์ แก้วชนะ. (2544). บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ประถมศึกษาในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สมชิต ชันชวา. (2544). การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมยศ นาวีการ. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ
- สัมพันธ์อุปลา. (2541). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอนนทบุรี จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สาคร สังวงศ์. (2546). การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอนนทบุรี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานตามคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การ ศาสนา.
- สำราญ หาญประเสริฐ. (2544). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอยางวิชัย จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อนันต์ หวะสุวรรณ. (2545). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อนุพันธ์ โสมมีชัย (2540). การศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อำภา บุญช่วย. (2537). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- Belscher, M. J. (1984). A Study of the Effect of School Board Attitudes and Decisions on Participation in Curriculum Planning. *Dissertation Abstracts International*. 45 (5), AA18411477.

- Kramper, P. (1982). A Study of Parental Participation in and Satisfaction with the Placement Committee Process under three Treatment Conditions. **Dissertation Abstracts International**. 43(2), AA 18216686.
- Marks, Helen Marie. (1994). The Effects of Participation in School - Sponsored Community Service Programs on Student Attitudes Toward Social Responsibility. **Dissertation Abstracts International**. 55(4), 926.
- Yasin, Said. (1998). Community Participation in the Provision of Private Primary School in Port - Au - Prince, Haiti. (Doctoral Dissertation, University of Pittsburgh). **Dissertation Abstracts International**. 59 (10), P.3245A.